

ОБРАЗЪТ НА НАДЕЖДАТА

Гид за
визуална
комуникация
на правата
на човека

FINE ACTS

01

КАКВО ИСКАТЕ ДА СИ
ПРЕДСТАВЯТ ХОРАТА,
КОГАТО ЧУЯТ ИЗРАЗА
“ЧОВЕШКИ ПРАВА”

07

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА:
ЕДИН ПРЕКРАСЕН
НАЧИН НА ЖИВОТ

25

КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ
ТЕЗИ ТВОРБИ

03

КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ
ТОЗИ ГИД

08

СПОДЕЛЕНАТА НИ
ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ
ЧОВЕШКИЯ РОД:
УНИВЕРСАЛЕН РАЗКАЗ
ЗА ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА

26

КАК ДА РАБОТИМ С
ВИЗУАЛНИ ТВОРЦИ И
ИЛЮСТРАТОРИ

04

“ПОВЕЧЕ ОТ 1000
ДУМИ”: ЗАЩО ОБРАЗЪТ
Е ВАЖЕН

24

ЗА НАС

27

КАК ДА ПОДБЕРЕМ
ПОДХОДЯЩИТЕ
ТВОРБИ

1

КАКВО ИСКАТЕ ДА СИ ПРЕДСТАВЯТ ХОРАТА, КОГАТО ЧУЯТ ИЗРАЗА “ЧОВЕШКИ ПРАВА”

Като активисти за правата на човека, не е достатъчно само да изобличаваме страданието и несправедливостта – трябва да предложим визия за света, такъв, какъвто трябва да бъде. Този проект предоставя на движението за човешки права нов визуален речник – който показва радостта от упражняването и отстояването на правата на човека и разпространява идеалите, залегнали в тяхната същност: доброта, съпричастност и споделената ни принадлежност към човешкия род.

Целта на този гид е да помогне на застъпниците за правата на човека да комуникират промените, които искат да осъществят, и да покажат алтернативи и решения на проблемите, срещу които се борят. Той предлага образи на надеждата, чиято цел е да балансират и допълнят, а не да заменят, образите и символите на погазването на човешките права и неговите извършители.

За проекта: Как изглежда оптимистичният образ на правата на човека?

Целта ни е да използваме визуалните изкуства стратегически, така че да подсилим посланията, които насърчават подкрепа за човешките права. Искаме да изобразим каузите по начин, който резонира с идеалите и мечтите на хората и катализира активна подкрепа за ценностите, залегнали в основата на законодателството и политиките на правата на човека.

Първоначално решихме да тръгнем от думите, които карат хората да съпреживеят най-силно тази кауза. Оказва се обаче трудно да намерим думи, които изразяват универсални ценности за всички. Тогава разбрахме, че първо трябва да открием самите образи, които искаме да извикаме у въображението на хората.

В продължение на две години инициативата hope-based comms проведе десетки работилници с активисти за човешки права от целия свят с цел да артикулира промените, към които те се стремят, и стъпките, които очакват да бъдат предприети от съответните правителства и общности. Помолихме активистите да намерят визуален израз на посланията в подкрепа на човешките права. Образите, които изникнаха, не бяха на "борци", които се конфронтират със своите опоненти – напротив, представите на активистите бяха свързани с "изграждане" и "грижа" за по-добри общества, с щастливи и жизнени общности и жестове на хуманност и солидарност. Активистите размишляваха и върху основните идеи на добре функциониращото общество, които застъпниците за човешки права трябва да промотират – че грижата един за друг ни е естествено заложена и че постигаме повече, когато сме заедно.

Установихме, че в настоящата ситуация, в която комуникацията, свързана с човешки права, е изпълнена предимно със сухи, поучителни, мрачни, депресиращи и агресивни послания, които не успяват да спечелят човека отсреща, различен подход е възможен. Активистите обаче трябва да вдъхнат живот на тези идеи. Може ли изкуството да ни помогне да представим каузите си различно?

От 2014 година организацията Fine Acts работи с артисти и активисти по създаването на креативни кампании и акции, основани върху посланията на надеждата и задвижвани от идеята – подкрепена както от поведенческите науки, така и от невронауката – че изкуството достига до сърцата на хората и променя начина, по който те мислят.

През 2020 г. обединихме усилия с hope-based comms и обявихме творческа покана за артисти, които да създадат по-жизнерадостна и обнадеждаваща визуална интерпретация на човешките права. Надяваме се творбите в този гид да послужат като вдъхновение за още образи, които вдъхват надежда – образи, които могат да изглеждат различно в зависимост от контекста.

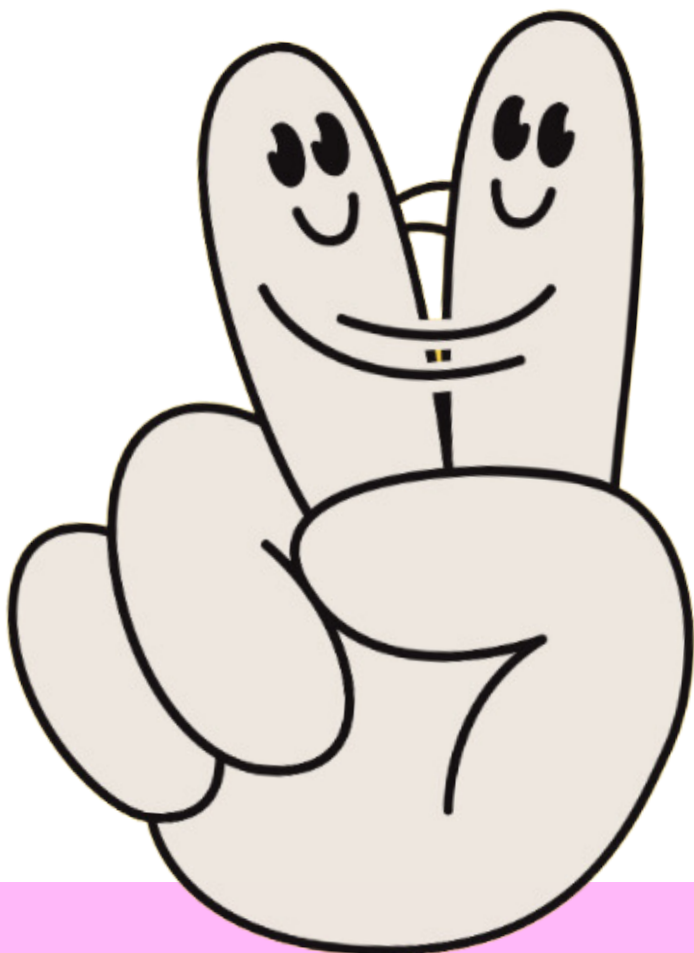
Целта на този наръчник е да идентифицира основните мотиви, върху които движението за човешки права трябва стратегически да наблегне в комуникацията си. Ние, обаче, насърчаваме читателите да вдъхнат на тези теми живот по свой начин, дали в различни художествени стилове или чрез силата на фотографията, която понякога е по-подходящото изразно средство за конкретен проблем или публика.

2

КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ТОЗИ ГИД

Всички творби в този гид са публикувани под свободен лиценз и могат да се ползват и адаптират свободно за некомерсиални цели. Може да ги откриете (заедно със стотици други) на уебсайта TheGreats.co. Насърчаваме ви да ги адаптирате и доразвиете за конкретни публики и контексти и да откриете още начини да илюстрирате универсалните идеали на движението за правата на човека.

- ▶ **Неостаряващи, оптимистични изображения:** Използвайте ги за публикациите си в социалните мрежи, сайтове, кампании, доклади и постери. Може да преведете слоганите, а в някои случаи и изцяло да ги пренапишете.
- ▶ **Открийте най-ефективните послания за човешки права:** Използвайте тези произведения и придружаващите ги послания, за да подчертаете моралната тежест на политиките в защита на човешките права. Може да направите А/В тестове с различни изображения, за да видите на кои целевата ви публика реагира най-добре.
- ▶ **Потърсете изображения и истории от реалността, които въплъщават тези идеи:** Всички можем да се оглеждаме и да споделяме снимки и видеоклипове, които носят позитивни послания в подкрепа на човешките права: образи на солидарност, съпричастност и надежда от ежедневието. Историите, които затвърждават тези идеи, включително истории за хора, които се подкрепят и превъзможват различията си, всъщност са навсякъде около нас. Имаме нужда единствено да сменим перспективата.

3

“ПОВЕЧЕ ОТ 1000 ДУМИ”: ЗАЩО ОБРАЗЪТ Е ВАЖЕН

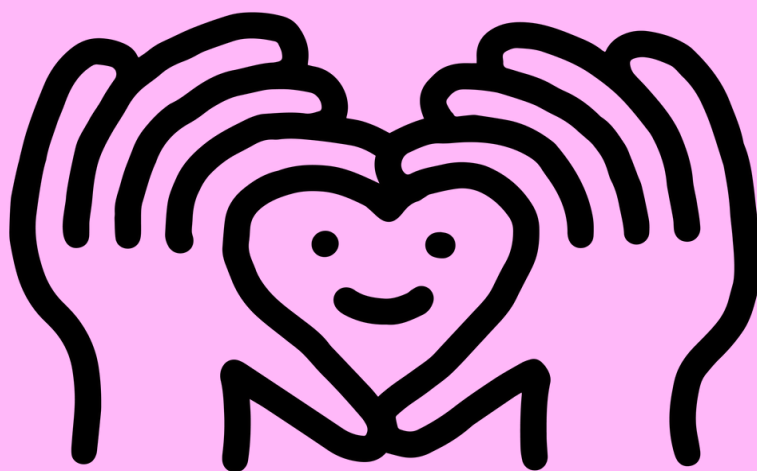
За да променим наративите – тоест “големите истории” около дадена тема, трябва да бъдем последователни в посланията си и да ги влягаме във всяка дума и разказ, които споделяме. Както казват от *The Narrative Initiative*, тези големи наративи се изграждат постепенно, като мозайки: всяка дума, история и изображение е част от пъзела, който създава цялостната картина в съзнанието на хората. Това не означава, че всеки ред или образ, който публикувате, трябва да бъде идеален и “позитивен”, но трябва да си даваме сметка за цялостния ефект на комуникациите, които водим и да подходим стратегически към типа съдържание, което внушава ценностите, емоциите, настроенята, идеите и поведението, което искаме да насърчим у хората.

Ако искаме да променим наратива – с други думи представите, с които живеят хората – трябва да вложим мисъл в изображенията, които използваме. Защото тези образи могат да затвърдят нашите послания, но и да ги саботират, без да искат, като изпращат вредни сигнали.

“ОБРАЗЪТ ИМА ПОТЕНЦИАЛА ПОДСЪЗНАТЕЛНО ДА ПРЕДИЗВИКА ИЛИ ЗАТВЪРДИ ОПРЕДЕЛЕН НАРАТИВ ЗА ЧАСТИЦИ ОТ СЕКУНДАТА, МНОГО ПРЕДИ ПО-РАЦИОНАЛНАТА ЧАСТ НА МОЗЪКА ДА ЗАПОЧНЕ ДА ОСМИСЛЯ ТЕКСТА.”

- Narrative Initiative

Искаме комуникациите ни да предизвикват емпатия и готовност за действие. Но когато показваме единствено злоупотребата с човешките права, има риск да обезсърчим публиката си – да ѝ създадем усещането, че погазването им е неизбежно и не може да бъде спряно – както и да дехуманизираме хората, показани като “уязвими” и “жертви” без контрол над съдбите си. Когато във фийда ни в социалните медии преобладават образите на насилие и гневни протести, подхранваме наратива на общественото разединение.

Всички знаем как изглеждат нарушенията на човешките права. Как обаче изглежда реалността, в която хората се ползват с тези права и ги отстояват – този визуален разказ е далеч по-слабо застъпен. Ние например предлагаме образи на жизнени общности, вместо везните на правосъдието, които обичайно се ползват като символ на върховенството на закона и гарант за мирното съжителство. Тъй като хората рядко използват везни в ежедневието си, картините с хора, които живеят добросъседски, са друг начин да предадем идеята за хармония. Ако даден репортаж отразява колко добре се интегрират бежанците в страната, но е илюстриран с дехуманизиращи кадри на “вълни” от хора, бягащи през морета и граници, то посланието му мигновено ще бъде обезмислено.

Визуалните послания, свързани с човешки права, трябва да илюстрират целите, към които се стремим, а не само нещата, които се опитваме да избегнем. Може ли образите, които ползваме, да се съсредоточат не само върху процеса и проблема, а и върху онова, което искаме да постигнем?

Как да спечелим сърцата на хората? Ето някои важни изводи, които когнитивните и поведенческите науки могат да ни предложат:

- Хората променят мнението си не под въздействието на повече информация, а в следствие на завладяващи, емоционални преживявания.
- Визуалният език е много по-ефективен от сухите факти и абстрактните понятия.
- Изкуството, както и хуморът, предизвикват емпатия, усещане за надежда и контрол над собствения живот.
- Трябва да бъдем внимателни в опитите си да провокираме емоционална реакция. Публиката може да се обезсърчи, демотивира и да престане да възприема послания, които внушават единствено тъга, вина или страх.
- В настоящият контекст, в който чувствителността към социалните проблеми е силно притъпена, най-успешни са кампаниите, които успяват да изненадат публиката и да ѝ вдъхнат надежда.
- Хората са социални животни, които се “заразяват” от действията и поведението на другите около себе си.

Предвид тези изводи, освен изображенията, които разпространяват информация за нарушения на човешките права, ни трябват и визуални материали, които:

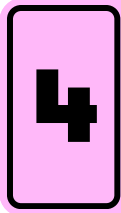
- резонират със стремежите на хората, а не само с техните страхове
- показват как човешките права могат да се използват като инструмент за промяна
- показват желан резултат от законодателството и политиките – светът такъв, какъвто искаме да бъде
- мотивират действия в подкрепа на човешките права, като показват какво се случва, когато се отнасяме един към друг с човечност
- затвърждават посланията, залегнали в основите на политиките за човешки права

Трябва да открием образите и символите, които можем да повтаряме постоянно, за

да затвърдим подкрепата за ценностите и начините на мислене, които стоят в основата на правата на човека. Целта ни е да идентифицираме изображенията, които изразяват най-универсална и споделена визия за човешки права – успеем ли в това, после можем да експериментираме и да направим посланията си още по-оригинални и вълнуващи.

Свършим ли работата по набелязването на най-завладяващите визуални асоциации, думите ще дойдат по-лесно. Както пише Уолтър Липман през 1922 г., “Образите винаги са били най-сигурният начин да предадем дадена идея, а след тях идват думите, които извикват образи в паметта ни.” Ако разберем какви образи искаме да създадем с думите си, какво поведение и какъв резултат искаме да постигнем, можем да допринесем за създаването на нов визуален речник за активизма в подкрепа на човешките права.

ПРАВАТА НА ЧОВЕКА: ЕДИН ПРЕКРАСЕН НАЧИН НА ЖИВОТ

Аргументацията в полза на човешките права трябва да се основава на дълбоко преживени ценности като споделеното ни усещане за принадлежност, морал и човешко достойнство, а не на натрапени емоции като вина и страх. Действията в подкрепа на човешките права трябва да са вътрешно мотивирани, а не вид застраховка, която можем да осребрим един ден, ако несправедливостта засегне и нас.

Този подход е вдъхновен от наративните проучвания на Анат Шенкер-Осорио и нейният гид за послания *Brilliant Way of Living our Lives* / "Прекрасен начин на живот". Нейната работа ни кани да включим още по-широка аудитория в разговора за човешките права, като говорим за нарушаването им не просто като нещо което се случва на някого, не като нещо, което му е отнето, а като ежедневна практика, в която всички участваме. Независимо дали тези права са присъщи и неотчуждими, или са юридически конструкт, те съществуват, за да ни помогнат да живеем по-добре като общество.

Една от целите на този гид е да визуализира човешките права като действие – какво означава да се радваме на определени права и да ги упражняваме, да сме част от едно "по-голямо Ние" – човешката раса? Директорът на института Othering & Belonging Джон а. пауъл (sic.) описва чувството за принадлежност не просто като присъствие или усещане, че си приет в дадена общност, а като съзидание – чувството, че създаваш нещото, към което се присъединяваш. Ако искаме хората да участват в движението за човешки права, трябва да им дадем по-голяма роля в изграждането му.

“ПОСЛАНИЯТА НИ ТРЯБВА ДА
СЪЗДАВАТ КАРТИНА НА ЕДНО ПО-
ДОБРО УТРЕ, КОЕТО МОЖЕ И ЩЕ
СТАНЕ РЕАЛНОСТ, АКО ВСИЧКИ
СЕ БОРИМ ЗА НЕГО.”

- Анат Шенкер-Осорио

5

СПОДЕЛЕНАТА НИ ПРИНАДЛЕЖНОСТ КЪМ ЧОВЕШКИЯ РОД: УНИВЕРСАЛЕН РАЗКАЗ ЗА ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА

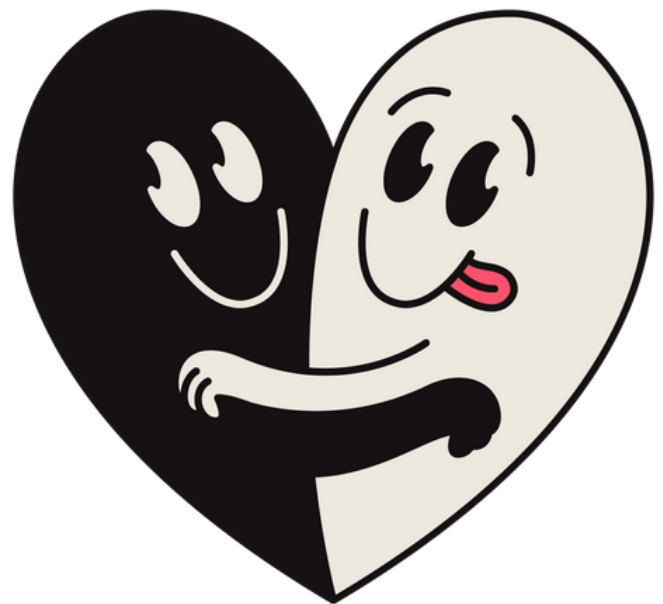
За да си представим как изглежда универсалният разказ за човешките права, в този гид се позоваваме на онова, което Джордж Лакоф нарича прогресивен възглед за света – “емпатия, отговорност [да се грижим един за друг] и надежда”, като добавяме още нещо: общата ни принадлежност към човешкия род. В текст, посветен на “обединяващите” наративи Изследователският център за обществен интерес (The Public Interest Research Centre) подчертава, че ако подхождаме към хората с очакването, че те са добронамерени, ще насърчим изграждането на по-високи нива на доверие и по-голяма мотивация за сътрудничество.

Принципът на споделената ни принадлежност към човечеството почива на няколко основни идеи: заедност, грижа и надежда:

- **Заедност:** Да се подкрепяме един друг ни е заложено по природа – хората сме социални животни и постигаме най-много, когато сме заедно. Откриваме общи каузи, когато се обединим в името на човечеството или в защита на други хора, в която и част на света да се намират, просто защото и те са човеци.
- **Грижа:** Трябва да подсилим чувството, че всички сме човешки същества с вродена способност за доброта и състрадание, и че да зачитаме

взаимното си достойнство е част от нашата природа, независимо кои сме и откъде идваме. Простичкият факт, че всички сме хора, трябва да се превърне в по-голяма част от нашата идентичност – оттам извира чувството ни за принадлежност и способността да се поставим на мястото на другия.

- **Надежда:** Промяната се прави от хората. Нарушенията на човешките права не са неизбежни – те са резултат от човешки решения, които можем да променим.

Ето три наратива, които застъпниците за човешки права могат да използват като рамка за комуникациите си по различни въпроси:

Правата на човека са важни, защото ВСИЧКИ СМЕ ЧОВЕЦИ

ОТГОВОРНОСТ

Всички сме свързани един с друг. Човечество има, когато сме заедно.

ЕМПАТИЯ

Разбираме се, когато разпознаем себе си в другия.

НАДЕЖДА

Можем да вложим повече човечност в политиките, за които се борим – политики, основани на съпричастност, грижа и любов.

1. ЗАЕДНОСТ

“Заедно можем повече” – за да построим този разказ, трябва да го рамкираме и кадрираме така, че да създадем усещане за благоденствие и да изведем сътрудничеството на преден план в представите ни за политиката и обществото. Да си помагаме взаимно е човешка природа, а обществото работи по-добре, когато действаме заедно, вместо да се състезаваме помежду си като индивиди и държави.

Тази серия изображения показва правата на човека като проява на солидарност с другия, независимо кой е той и откъде идва. В този разказ човешките права са своеобразното лепило, което ни свързва като хора. Използваме ги, за да *изградим* справедливи и свободни общества. Този наратив е в основата на всяко застъпничество за човешки права: правителствата и политиките трябва да прегърнат идеята за сътрудничество и да приемат нашата взаимнообвързаност.

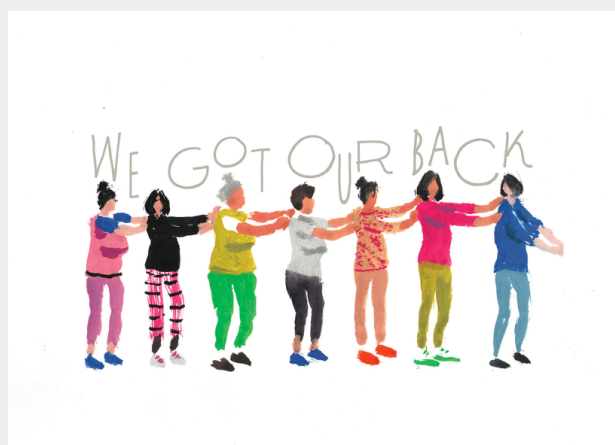
[1.1] ЧОВЕШКОТО СЕМЕЙСТВО: НЕ “НИЕ СРЕЩУ ТЯХ”, А ЕДНО ГОЛЯМО НИЕ

Може ли да има съпричастност без “другост”, от която трябва да се разграничим? За да спечелим подкрепа за каузата на човешките права, трябва да събудим чувството за взаимосвързаност между хората, като им напомним за общото помежду ни – простичкият факт, че всички сме хора.

Използвайте изображения и истории, които наблягат върху споделената ни идентичност на хора, която обединява останалите ни признаци – били те национални, религиозни или други.

Илюстрация: David Espinosa за Fine Acts

Илюстрация: Bombay Duck Designs за Fine Acts

[1.2] РЪЦЕТЕ: ОНОВА, КОЕТО НИ СВЪРЗВА

Ръцете са един от най-простите образи, който застъпниците за човешки права могат да използват като символ на обединение и сила. Ръцете не просто са част от тялото ни, те са частта, с която най-често демонстрираме приятелство и уважение: символ на нашата свързаност и взаимозависимост.

Когато използвате изображения на ръце, старайте се да включите универсално разпознаваеми жестове на поздрав и дружба, вместо знаци, които внушават гняв, страх и разделение.

Ако използвате кадри от реалността, нека те не изобразяват враждебни ситуации – могат да са на хора, които са хванали ръце в жива верига по време на демонстрация или стискат ръцете си в знак на съгласие.

Образите на ръце и усмихнати лица може да ви се струват клиширани и наивни. Спомнете си обаче, че повторението и разпознаваемостта са ключови характеристики на ефективното послание. Изпробвайте различни жестове сред различни публики и открийте кой е най-ефективният символ за вашата цел.

Илюстрация: Daniela Mesquita Nunes

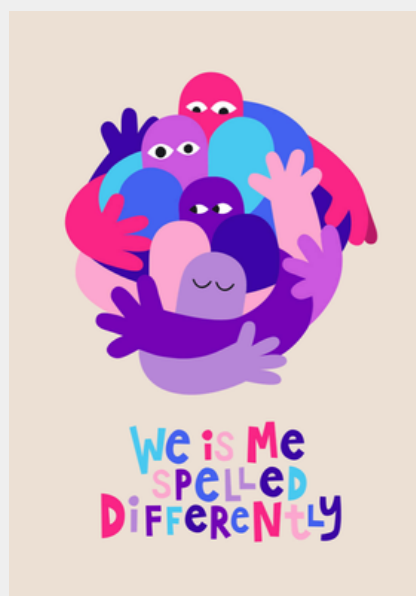

Илюстрация: Alexandra Koleva

[1.3] ПРЕГРЪДКИТЕ: ЖЕЛАНИЯТ ЕФЕКТ, НО И ПЪТЯТ КЪМ НЕГО

Прегръдките са символ на успеха, който искаме да постигнем и метафора за политиките, които искаме да въведем. Всеки понякога има нужда от подкрепа. Вместо да държим нуждаещите се на разстояние, ни трябва политики, които ги приобщават и приемат. Именно това е поведението, което искаме да насърчим – проблемът с миграцията днес не са хората, които искат да се преместят, а онези, които не (успяват да) ги приемат.

Прегръдките напомнят на зрителя за онова, за което се борим. Те са наградата, която очакваме, моментът, в който хората най-накрая получават свободата си или получават правосъдие. Прегръдките символизират не само желания ефект от човешките права, но и пътя към него: задружността в трудните моменти, когато взаимно защитаваме правата си.

Илюстрация: Alex Tait за Fine Acts

“СПРАВЕДЛИВОСТТА Е ОБЩЕСТВЕННОТО ИЗРАЖЕНИЕ НА ЛЮБОВТА.”

– Корнел Уест

[1.4] ПЛАНЕТАТА ЗЕМЯ: ЕФЕКТЪТ НА ПТИЧИЯ ПОГЛЕД

Има ли по-добър начин да напомним, че всички сме част от едно цяло, от образа на мястото, което всички споделяме – планетата Земя?

Теорията за ефекта на птичия поглед гласи, че изображенията на планетата Земя предизвикват емпатия, като ни напомнят, че всички обитаваме един и същ дом – че съдбите ни са преплетени. Ако това е вярно, то образът на планетата може да се ползва не само за природозащитни, но и за други каузи, които зависят от необходимостта да се грижим един за друг. Затова движението

за човешки права също може да я ползва в своята символика.

Същевременно тази илюстрация на *споделената ни принадлежност към човешкия род* може да стане мощен катализатор в борбата срещу климатичните промени, защото няма как да гарантираме дългосрочния интерес на човечеството, ако не загърбим борбата между краткосрочните си интереси като държави.

Илюстрация: Pietro Soldi за Fine Acts

Илюстрация: Jacques Kleynhans за Fine Acts

[1.5] ОБЩНОСТ: ВСИЧКИ СМЕ СВЪРЗАНИ

Когато активистите си представят света, в който искат да живеят, те често рисуват или описват идеята за общност през картини на улици и паркове, в които хората играят, често заобиколени от природа. Как би изглеждала реалността, ако успеем да прокараме политиките и законите, за които се борим (и то не само за хората в нужда, а за всички нас)? Тези изображения поставят зрителя в света, такъв, какъвто искаме да бъде, и то не просто в позицията на наблюдател, а на активен създател на желаното бъдеще.

Работата ни като застъпници за човешки права обикновено изобличава недостатъците на обществото. Образите, които използваме обаче трябва да илюстрират и моментите на солидарност и подкрепа, за да покажем и на онези, чиито права не са пряко засегнати, че всички бихме живели по-добре, ако определени политики станат реалност.

Илюстрация: Michela Esposito

Илюстрация: Monique Jackson за Fine Acts

2. ЛЮБОВ / СЪПРИЧАСТНОСТ

Човешките права принадлежат на всички – това е основният им принцип. Ако не наблягаме над емпатията и зачитането, дължими на всяко човешко същество по рождение, ще загубим универсалната основа на тази концепция и ще отворим път на идеологии, които оправдават човешкото страдание.

Хората трябва да изпитват съпричастност, но и увереност, че емоции като любовта имат своята тежест в света. За да оборим идеята, че властта и закона се подчиняват единствено на утилитарна реалполитика, трябва да залагаме на ценността на *човечното поведение* – на добротата, емпатията и състраданието като важни ценности в политиката и обществото. Това включва да разпознаваме и зачитаме човешкото в онези, които са различни от нас.

Следователно тази серия изображения илюстрира златното правило, че трябва да се отнасяме с другите така, както искаме да се отнасят с нас.

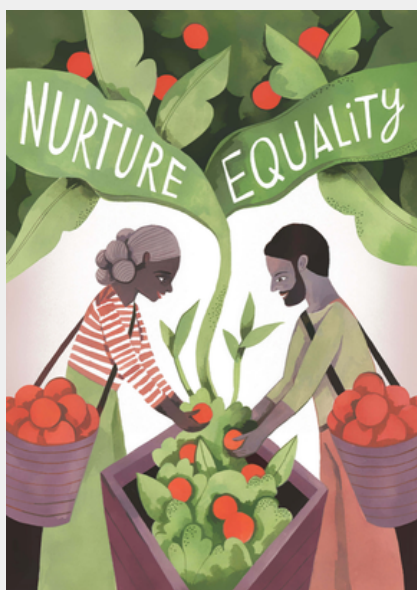
Съответно сме търсили визуален израз на идеята за грижата като важен елемент в политиките, както и на простичките ежедневни жестове на добронамереност – за да издигнем тяхната значимост и да затвърдим представата, че човешката природа се основава на любов и съпричастност, а не на омраза и жестокост. Съзнанието, че имаме отговорност един към друг е добра политика – както показва и пандемията от Ковид-19, способността ни да се погрижим за цялото общество е от ключово значение.

[2.1] ОБРАЗЪТ НА ГРАДИНАТА: ГРИЖАТА Е НАША ПРИРОДА

Правозащитната дейност се опитва да извлече най-доброто от обществото и хората. Застъпниците за правата на човека са като градинари, които пазят обществото от плевелите на несправедливостта и откриват пространство, в което всички да имаме възможност да се развиваме.

Като правило повечето образи, които символизират гражданското общество в публичното пространство, са от протести или демонстрации, но по-голямата част от работата на НПО не включва конфликти. Всъщност по време на

семинари активистите за човешки права често взаимстват образи от градинарството, за да визуализират съществуването на работата си – например засаждане на семена и поливане на фиданки. И ние можем да използваме тази “зелена” метафора, за да засилим внушението, че грижата е в нашата природа – тя ни помага да растем и всички процъфтяваме, когато сме в по-грижовна среда.

Илюстрация: Luisa Rivera за Fine Acts

Илюстрация: Laura Mayer

[2.2] ДА РАЗШИРИМ КРЪГА: ПРИЕМАНЕ И ГОСТОПРИЕМСТВО

Можем да използваме тази серия изображения, за изместим фокуса на дебатите около миграцията – от мигрантите, към хората, които ги посрещат и приемат в домовете си. Нуждаем се от повече толерантност и приемане, така че е добре да покажем на публиката поведението, което се надяваме да предизвикаме.

Трябва да насърчаваме добротата като ценност в политическия живот, тъй като той непрестанно ни натрапва прагматични оправдания за обратното. Можем да я поощрим, като подчертаем каква голяма част от човешките достижения са резултат не от егоизма или индивидуалните умения на отделни хора, а от добротата, отвореността и съвместната работа на групи от хора.

Можем да уловим такъв тип образи в реалния живот, например като покажем хора, които правят място един за друг на масата за вечеря (като основното послание е, че има „място за още хора до нас“).

Илюстрация: Rozalina Burkova for Fine Acts

[2.3] МНОГООБРАЗИЕТО ОКОЛО НАС

Голяма част от споровете около човешките права днес се коренят в първичния страх от другите и необходимостта да популяризираме колко смислено и ценно е да живеем в многообразно и динамично общество. Идентичностите, които някои използват, за да ни разделят и владеят, са конструирани. По същия начин ние трябва да се опитаме да създадем нови идентичности, които обединяват и овластяват всички хора – идентичности, които не могат да бъдат ограничени или подчинени на старите.

Поради начина, по който тези спорове са поставени в публичното пространство

днес, може да е по-ефективно деликатно и непряко да напомним, че многообразието е естествено и нормално състояние в света. Множество изображения могат да внушат тази идея: от ярка илюстрация, която изобразява колорита на различията до обикновена снимка на улица с национални ресторанти (за да избегнем насаждането на вредни клишета и асоциации, свързани с екзотика или образа на “добрия мигрант”, нека многообразието на хората в тези изображения наистина да е универсално и общуването между тях да е като между равни).

Илюстрация: Sebastian Rubiano for Fine Acts

Илюстрация: Andreea Iuliana

[2.4] СРЕЩИТЕ, КОИТО НИ ПРОМЕНЯТ: ДА РАЗВИЕМ МУСКУЛА НА ЕМПАТИЯТА

Комуникацията на човешките права изисква емпатия от хората. Искаме да активираме способността на публиката да вижда нещата от нечия друга гледна точка. Трябва да гледаме на емпатията не като на ограничен ресурс, а като на мускул, който заяква, колкото повече се упражнява.

Според теорията на симулацията хората са социални животни и усвояват норми на поведение от околните си: ако наблюдават расистко отношение например, то престава да бъде табу. Следователно, както изобличаваме неприемливото поведение, което искаме да спрем, така трябва да “сочим с пръст” и приемливото. С други думи, покажете на вашата аудитория хора, с които имат общи неща и с които могат да са съпричастни. Подходът на фондацията Common Cause (*Обща кауза*) сочи, че дори когато насърчаваме съчувствие към животните, засилваме общата склонност да емпатизираме един с друг.

Вместо бремето в нашия разказ да тежи върху човека, който да трябва да „докаже, че е човек“ или да достигне една повратна точка на страдание, която предизвиква съчувствие, можем да насочим фокуса върху срещата между двама души, които са различни и взаимно се променят. Това е разказ, в който няма спасител и жертва и в който правата на човека са изобразени като действие, солидарност и взаимно зачитане.

Илюстрация: 2CHOEY за Fine Acts

Илюстрация: Shadowschaser за Fine Acts

[2.5] РАДОСТТА ОТ ОБЩУВАНЕТО: СТЪПКА КЪМ ТОЛЕРАНТНОСТТА

Правата на човека често биват подкопавани от реториката на страха, омразата и отвращението към цели групи от хора. Ако се борим срещу тези тенденции, трябва да намерим тяхното равно по сила противодействие. Трябва да изградим толерантност и взаимно уважение чрез постоянен поток от изображения и истории, които развиват човечността в нашата публика толкова ефикасно, колкото расистката пропаганда прокарва нечовечността.

Можем да използваме потенциала на изкуството и дизайна, за да популяризираме това да забелязваме човека, отвъд неговите различия. В реалния живот този подход може да се реализира през истории за срещи между различни хора – историите за радостта от общуването провокират емпатия. В образите, които използваме, следва да се стремим да създадем непряко общуване – да покажем на публиката си как хора, с които тя може да се идентифицира, общуват приятно с някого, когото тя има за „друг“.

Илюстрация: Vicky Hughes

Илюстрация: Shadowschaser за Fine Acts

3. ПРОМЯНА И НАДЕЖДА

Правата на човека не са нещо, което ни се “случва”, те са нещо, което ние правим. Човешките права са инструмент за осъществяване на промяна, а не ситуация, която искаме да променим или резултат, който искаме да постигнем. Те са действие, което извършваме всеки ден, за да направим света по-добро място. Важно е да разберем, че човешките права не са ни необходими единствено, когато сме в нужда – те са ежедневна практика, която ни помага да живеем заедно. Това е идеята за човешките права като начин на поведение и мислене. Представени по този начин, те могат да служат като пътеводител, карта или компас, които ни помагат да вървим напред и да се държим по-добре едни с други.

Тази поредица от изображения илюстрира, че промяната се прави от хората. Нарушенията на човешките права не се случват от само себе си, правата не се появяват и изчезват сами – те са резултат от човешки решения. А грешните решения могат да бъдат поправени.

Образите и езикът на прогреса в тази серия подчертават, че обществата са винаги в процес на промяна. Те еволюират, за да станат по-състрадателни и съпричастни. Тези послания вдъхват увереност и устрем на работата в защита на човешките права, и показват съпротивата срещу тях като анахронизъм.

[3.1] ХОРАТА, НА КОИТО МОЖЕШ ДА СЕ ОПРЕШ

Можем да погледнем на правата на човека като на стълба, която ни помага да се изкачим по-нагоре. За да я ползваме обаче, някой друг трябва да я държи. Образите на хора, които си помагат, внушават доверие. Тази представа предполага и известна уязвимост: на всички ни се налага да потърсим подкрепа от време на време. Историите на солидарност и взаимна подкрепа са изключително важни за “големия разказ” в полза на икономическите и социални права.

Илюстрация: Sebastian Rubiano за Fine Acts

[3.2] ПЪТЕШЕСТВИЯ: МОСТОВЕ, НЕ СТЕНИ

Всяко действие в подкрепа на човешките права придвижва обществото напред, пренасяйки всичките му членове със себе си. Заложете на изображения, показващи действие, за да внушите, че движението за човешки права не е статично, а напротив – непрекъснато води до културен и социален прогрес. Използвайте образи, които показват движение, за да дадете на хората усещането, че имат силата да допринесат за тази промяна.

Картините на пътуване също символизират колко път сме изминали досега. Като поставим днешните битки в контекста на едно по-дълго усилие, напомняме на публиката, че въпреки препятствията и отклоненията, сме постигнали много, за да живеем в по-толерантно и солидарно общество. Тези образи канят хората да се присъединят към движението за човешки права, чийто устрем неизбежно преодолява предизвикателствата.

Илюстрация: Anina Takeff

Илюстрация: Steve McCarthy за Fine Acts

[3.3] РАДОСТТА ОТ ЧОВЕШКИТЕ ПРАВА: КАРТИНИ ОТ БЪДЕЩЕТО

Ако искаме хората да подкрепят промяната, нека им покажем как ще изглежда животът в бъдещето, в което искаме да ги заведем – крайната цел на политиките за човешки права. Илюстрирайте това бъдеще през символите на радостта и празника: като усмихнати лица, танци, изкуство, творчество. Можем да отстояваме универсалните права чрез универсални преживявания, които показват човечеството в най-добрата му версия – какво би станало, ако се подкрепяме така, че всеки един от нас да осъществи пълния си потенциал.

На практика това е стратегия, чрез която да покажем на широката публика, че тя също може да почувства удовлетворение и подкрепа в едно по-справедливо и равноправно общество, както и че ролята на човешките права не се свежда до облекчаване страданието или предоставянето на „привилегии“ на малцина. Важно е да обърнем внимание на съвета на Анат Шенкер-Осорио да комуникираме резултата, а не само процеса – да „накараме хората да копнеят за хубавото бъдеще, за да ги вдъхновим да работят за неговото осъществяване“.

Илюстрация: Pietro Soldi за Fine Acts

Илюстрация: Marek Tartal

[3.4] ДА ПОКАЖЕМ ДОСТОЙНСТВОТО

Дори когато избягваме думата “жертва” в посланията си, картините, които разпространяваме биха могли да поставят хората в тази безвластна и дехуманизираща роля. Принципът на правата на човека е всеки да живее достойно, така че трябва да показваме хората като движещи сили на собствената си история – независимо дали те са активисти или хора, чиито права са нарушени. Покажете ги в действие, за да илюстрирате тяхната сила. Позволете им да изразят своите надежди и стремежи, както и своите борби. Това може да са образи на хора, които излизат от съда след спечелено дело, или говорят пред своята общност или просто разказват историята си на някой друг.

Тези визуални теми могат да ни помогнат да изградим разказа за преодоляването на трудности със смелост и постоянство и за принадлежността към по-голяма общност, обединена от обща цел. Този подход трябва да отдаде дължимото на изпитанията, през които са преминали неговите герои, но като ги третира с необходимото уважение, състрадание и възхищение, които са в основата на човешката солидарност.

Илюстрация: Linoca Souza for Fine Acts

Илюстрация: Aleea Rae Campbell for Fine Acts

[3.5] СПРАВЕДЛИВ ГНЯВ: КАК ДА ПОСТИГНЕМ ПРОМЯНА?

Когато публикувате изображения на протести, опитайте се да изведете на първо място не конфликта, а обединението на хората. Достоинството и гордостта в гнева могат да бъдат показани по начин, който предизвиква възхищението на публиката, вместо да насажда страх. Гневът е искрата, която запалва огъня, а надеждата е горивото, което го поддържа. Съсредоточете се върху огъня, не върху искрата.

Визуалната ни комуникация трябва да насочи справедливия гняв на публиката към конструктивно действие. Ако показваме окови, можем ли също да изобразим, метафорично, как хората ги разкъсват?

Илюстрация: Cachetejack for Fine Acts

Илюстрация: Safwat Saleem for Fine Acts

Илюстрация: Safwat Saleem for Fine Acts

Илюстрация: Safwat Saleem for Fine Acts

6 ЗА НАС

Този гид е част от проекта “Нова визия за правата на човека” ([Reimagining Human Rights](#)), на [Fine Acts](#) и инициативата [hope-based comms](#), осъществен с подкрепата на Open Society Foundations.

В рамките на този проект възложихме на 40 художници от цял свят да създадат творби, които преосмислят начина, по който си представяме, разказваме и визуализираме правата на човека. Освен това стотици други художници от целия свят решиха да се разровят в архивите си и да дарят на движението за човешки права произведения, които пасват на темата. Така се създаде най-голямата в света колекция от оптимистични изображения, посветени на правата на човека, която може да се ползва със свободен лиценз.

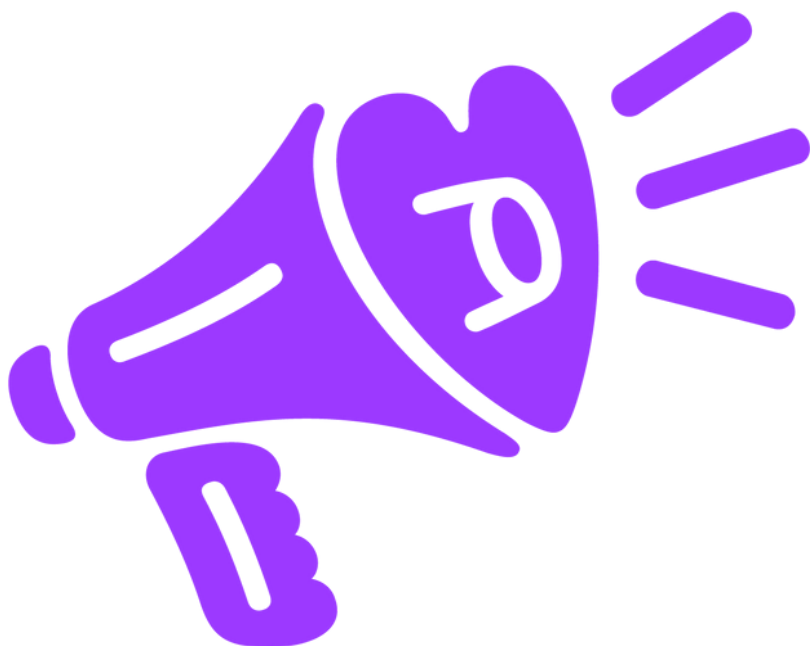
[Fine Acts](#) е глобално креативно студио за социална промяна. Fine Acts вярва в силата на изкуството и играта. Студиото продуцира многообразни арт акции и ефективни кампании с артисти и организации от цял свят, и изобретява нови мултидисциплинарни формати, за да катализира внимание и действие в подкрепа на човешките права.

[Hope-based comms](#) е нова глобална инициатива, насочена към агенти на промяната, които искат да осъвременят начина, по който организациите с нестопанска цел общуват с публиката. В основата на инициативата стои идеята, че хората се нуждаят от надежда, за да работят активно за социална промяна и да са съпричастни с проблемите на другите.

7 КАК ДА ИЗПОЛЗВАТЕ ТЕЗИ ТВОРБИ

Всички произведения в този гид могат да бъдат свалени от сайта [The Greats](#). Това е безплатен архив от внимателно подбрани визуални творби със социална насоченост, достъпни за активисти и неправителствени организации за некомерсиална употреба и адаптация. Платформата The Greats съдържа хиляди илюстрации от стотици художници от цял свят по разнообразни теми – правата на жените, ЛГБТИ права, свобода на изразяване, реч на омразата, климатични промени и много други. The Greats е проект на [Fine Acts](#).

Всички творби, достъпни на платформата The Greats, могат да бъдат използвани безплатно съобразно лиценза Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International ([CC BY-NC-SA 4.0](#)).

Накратко, това означава, че:

1. Можете да използвате творбите само за некомерсиални цели.
2. Можете да използвате и разпространявате творбите в различни медии или формати.
3. Можете да променяте и адаптирате творбите към нуждите си (напр. да преведете или смените текста, цвета на фона и пр.). В тези случаи обаче трябва да посочите, че са направени промени, и трябва да споделите съдържанието си под същия лиценз като нашия (вижте по-долу).
4. Винаги трябва да посочвате автора, да включите линк към лиценза и информация дали са направени промени.
5. Ако променяте творбите, трябва да разпространявате новите творби под същия лиценз като оригинала.

Тук можете да получите повече информация за използването на творбите от платформата The Greats.

9

КАК ДА ПОДБЕРЕМ ПОДХОДЯЩИТЕ ТВОРБИ

Чудите се какви са подходящите визуални материали за вашата кампания? При вземането на решение за облика ѝ, имайте предвид какво ни казват когнитивните и поведенческите науки по въпроса как да спечелим сърцата на хората. Ако търсите емоционална реакция, бъдете внимателни – публиката ви ще остане пасивна, ако провокирате у нея единствено чувства на тъга, вина или страх. В настоящия контекст, когато чувствителността към социалните проблеми е силно притъпена, най-ефективни са визуалните материали, които предизвикват положителни емоции – като възхищение, щастие и надежда.

Важно е творбата да не е изпълнена със сухи, поучителни, мрачни, депресиращи и агресивни послания, а напротив, да спечели човека като предизвика емпатия и му вдъхне кураж и надежда. Не търсете само творби, които отразяват угнетяващото положение в момента, насочете се към такива, които показват “какво може да бъде”. Търсете вдъхновение, вълнение, надежда и подтик към действие.

Ефективната визуална творба следва следните принципи:

- Идеята е оригинална и не е преекспонирана.
- Внушенията не са твърде очевидни.
- Творбата следва основните принципи на ефективната визуална комуникация.
- Съдържанието остава актуално за дълъг период от време.
- Творбата отразява многообразието и различието.
- Творбата не показва хората като жертви.
- Творбата не затвърждава предразсъдъци и стереотипи.
- Творбата не се опитва да каже твърде много неща едновременно.
- Творбата е въздействаща, провокира емпатия, е разбираема за широката публика, и носи съдържателно послание.

FINE ACTS

Iceland
Liechtenstein
Norway

Active
citizens fund

Този материал е част от проект "Креативната комуникация в подкрепа на правата на човека" на Fine Acts, който се изпълнява с финансова подкрепа, предоставена от Исландия, Лихтенщайн и Норвегия по линия на Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство. Основната цел на проект "Креативната комуникация в подкрепа на правата на човека" е да засили подкрепата за човешките права в България, като развие широк набор от комуникационни дейности с фокус различни уязвими групи, както и като увеличи комуникационния капацитет на самите групи.

Този материал (превод, адаптация, дизайн) е създаден с финансовата подкрепа на Фонд Активни граждани България по Финансов механизъм на ЕИП и Норвежки финансов механизъм в България. Цялата отговорност за съдържанието ѝ се носи от Fine Acts и при никакви обстоятелства не може да се приема, че тя отразява официалното становище на Финансовия механизъм на ЕИП и Оператора на Фонд Активни граждани България. Повече информация за финансиращата програма вижте на www.activecitizensfund.bg.